

Naar Tours, in het voetspoor van Sint Maarten

Sint Martinus van Tours is de patroonheilige van de stad Utrecht en van het Utrechts Klokkenluiders Gilde. De stichting "Sint Maarten Utrecht" en de uitvoeringsorganisatie het "Sintmaartensberaad" maken zich onder de bezielende inzet van initiatiefnemer en secretaris Chris van Deventer al vele jaren sterk voor de instandhouding en verbreiding van het culturele erfgoed de Sint-Maartenstraditie.

Dit jaar vieren we dat "de sint van de halve mantel" 1700 jaar geleden in Savaria (Szombathely, West-Hongarije) het levenslicht zag. Mooie aanleiding voor de reiscommissie van het UKG om voor de leden een zevendaagse tour naar Tours te organiseren: *In het voetspoor van Sint Maarten*.

Zo vertrokken op woensdag 26 mei 57 UKG-leden in een fonkelnieuwe touringcar naar Tours. Een voortreffelijk georganiseerde reis met een gevarieerd programma vol interessante architectonische, historische, culturele en culinaire elementen. Geen kans om ons te verrassen bleef onbenut.

Roeselare

Onderweg naar Amiens werden we in aan de Sint-Michielskerk en een aanwezigheid van de plaatselijke cultuur stormde als een wervelwind persoonlijk de hand te drukken. toespraak, waarin de waarde van benadrukt en gememoreerd werd dat Rodenbach (een Palm-dochter) heeft met een gemoedelijke borrel waarbij geschonken uit aardewerken kannen. Amiens naar een hotel met de voor ons Campanile.

de stad Roeselare verrast met een bezoek gastvrij onthaal in het stadhuis in klokkenluiders. De energieke schepen van door ontvangstzaal om iedereen Vervolgens hield hij een inspirerende goede onderlinge contacten werd Bavaria onlangs het Roeselaarse biermerk overgenomen. Het feest werd besloten met gulle hand Rodenbach bier werd Na de groepsfoto ging de reis naar gezelschap zeer toepasselijke naam

Amiens

Deze stad ligt in een waterrijke en moerassige streek aan of, beter gezegd, in de Somme, want de rivier doorsnijdt de stad in wel zeven verschillende stromen en stroompjes, soms als nauwe waterlopen met aan weerszijden de huizen tot in het water. De stadswandeling leverde dan ook een keur aan fraaie foto's op. Zo ook de Notre-Dame, de grootste Gotische kathedraal van Frankrijk, die dateert uit 13^e eeuw. Een aantal prachtige nog oorspronkelijk 13^e-eeuwse glas-in-lood ramen heeft de vernielingen uit latere tijden overleefd. Een enorm spinnenweb valt bij binnenkomst als eerste op. Het is een meditatiepunt van ingelegd zwart en wit marmer, 204 meter lang en kunstig tot labyrint gevouwen. Het verbeeldt de christelijke pelgrimstocht naar het Koninkrijk der Hemelen (het centrum van het web).

Na de lunch in een van de schilderachtige restaurants langs de kade en een vrije middagwandeling troffen we elkaar voor een tochtje per fluisterpraam door Les Hortillonages, een moestuinencomplex op zwevende eilandjes in het moeras. Zeer vruchtbare grond aangevoerd door de Somme. De Gallo-Romeinen tuinierten hier al. Het heeft wel wat weg van de trekpaten van Loosdrecht, maar dan smaller, kronkeliger en intiemer. De eilandjes zijn veelal tamelijk verwilderd; maar verschillende eigenaren voeren strijd wie de mooiste oever heeft. Opvallend favoriet zijn Aronskelken.

Giverny

De volgende dag op weg naar ons hoofddoel, Tours, stoppen we voor de beroemde Tuinen van Claude Monet, nu volop in bloei. Vanuit de bus zag het er onmogelijk druk uit, maar in de tuinen viel het toch wel mee en konden we alles op ons gemak bezichtigen. De prachtige vijver (bekend van zijn waterlelie-schilderijen), de bruggetjes en pergola's met witte en blauwe regen roepen een exotische sfeer op. In de boventuin staan de irissen rij aan rij in een grote variatie. Ook het huis van de meester kon worden

bezoekt. Na de aangename lunch in een rustieke herberg door naar Tours.

Tours

Zondagmorgen verzamelen we ons ruim vóór de hoogmis in de Basiliek van Sint Maarten, waar zijn laatste resten rusten in een sarcofaag in de Crypte. In muren van de Crypte zijn overal ex vota in de stenen gegraveerd. Ons reisgezelschap en het UKG hebben samen het geld bijeengebracht voor een eigen UKG-gedenksteen en nu is er een plechtigheid, waarbij onze steen door de deken wordt ingewijd. Maar de priester laat lang op zich wachten.

Intussen vertelt de lokale contactpersoon over het leven van Sint Maarten en over de Sint Maartenstraditie, die ook in Tours is opgebloeid door de inspanningen van Chris van Deventer. Ties van Roosendaal is onze tolk. De priester komt ten langen leste en voorzitter Theo Poort houdt zijn toespraak. In de kerk begint het koor te zingen. De mis moet gaan

beginnen en tot grote teleurstelling van Theo en Arie snelt de priester haastig weg. Na de mis zullen we terugkomen om onze plechtigheid af te ronden. Dan staan we ook stil bij Chris die zeer ernstig ziek is en we steken een kaarsje voor hem op. Overigens bleek de haastige priester tijdens de mis toch welaandacht gehad te hebben voor het bezoek van de Utrechtse Klokkenluiders.

's Middags, na weer een stevige warme lunch, bezoeken we de abdij van Saint-Julien, waar wij in de kerk een toelichting krijgen (weer getolkt door Ties) en tot slot een klokkenconcert. Daarna door naar de Kathedraal Saint-Gatien, waar we onder klokgelui vertrekken om ieder op eigen gelegenheid de avond door te brengen. Overigens wordt er in Frankrijk weinig aan de touwen getrokken. De meeste klokken worden mechanisch geluid.

Poitiers – Ligugé

Maandag vertrek naar Poitiers, waar we in de ochtend de Notre-Dame la Grande, de Saint-Porchaire en de Saint-Hilaire le Grand bezichtigen, allen van oorsprong 11e-eeuws. De Saint-Hilaire werd later op bijzondere wijze verbouwd. Om een stenen gewelf mogelijk te maken werd de kerk door het plaatsen van extra rijen zuilen verdeeld in zeven schepen. Men waant zich inderdaad verdwaald in een prent van M.C. Escher. Na een bezoek aan de Cathédrale Saint-Pierre, de zetel van de aartsbisschop en alweer een stevige warme lunch vertrekken we naar Ligugé.

Ligugé is de plaats waar Sint Maarten in 361 als kluizenaar een teruggetrokken leven ging leiden in een oude Romeinse villa. Volgelingen sloten zich bij hem aan en zo ontstond een kloostergemeenschap. Het klooster heeft in de loop der eeuwen veel doorgemaakt. Verwoestingen. Herbouw. Het klooster wordt momenteel bewoond door Benedictijner monniken.

Klokken In de toren hangen drie klokken, die mechanisch worden geluid. Theo van Soest mocht de computer proberen te omzeilen. Dat lukte hem voor twee klokken. “Geslaagd met een 6+” sprak hij. Na een rondleiding langs de archeologische opgravingen en de kerk streken we neer in een oude kloosterruimte, waar onze monnik verder vertelde over het klooster, alweer getolkt door Ties.

Vleugel In deze ruimte bleek een vleugel te staan. Tijdens het betoog van de monnik liep Dieuwke Aalbers met een partituur naar Floske Spieksma met de vraag of zij dat kon spelen. Die bekeek dat en knikte ja. Vervolgens vroeg Dieuwke verlof voor een muzikaal intermezzo en onder de a prima vista begeleiding van Floske zong zij een welluidend geestelijk lied. Het werd gebisseerd. Dieuwke bleek solozangeres met een internationale carrière en Floske een begenadigd amateur. Zo werden wij tijdens deze reis opnieuw verrast.

Evry – Reims

Op de terugreis via Reims stoppen we in Evry. De bijzondere bezienswaardigheid is een hedendaagse kathedraal. Markant bakstenen gebouw dat onderdeel vormt van een ensemble van andere bakstenen gebouwen die gedeeltelijk een openbare functie vervullen en gedeeltelijk bestemd zijn om in te wonen. De kathedraal heeft de vorm van een schuin afgesneden cilinder. Op het dak staan 24 lindebomen die het leven symboliseren. De klokken hangen in een opengewerkte stalen kooi tegen de gevel. Ook het interieur van de kathedraal is bijzonder en zeer fraai. Men komt boven in de kerk binnen en daalt dan af naar het altaar. De kerkgangers zitten in halfronde theateropstelling.

Opvallend was het in en uit gaan van vele kerkgangers, die midden op een doordeweekse dag eventjes aandacht kwamen besteden aan hun zieleheil. Na de lunch door naar Reims.

Reims

In de vermaarde kathedraal van Reims werden tot 1825 bijna alle Franse koningen gekroond. In 1429 werd Karel VII hier gekroond, nadat Jeanne d’Arc Reims op de Engelsen had veroverd. Uiteraard heeft Jeanne d’Arc hier haar eigen kapel. De glas-in-loodramen zijn gemaakt door de Duitse kunstenaar Imi Knoebel (1940). Elders in de kerk zijn glas-in-loodramen te bewonderen die Marc Chagall in de jaren ’70 maakte in opdracht van de toenmalige minister van cultuur André Malraux. Met een groepsfoto voor de kathedraal werd dit bezoek afgesloten.

Kortrijk – Sint Niklaas – Utrecht

De laatste dag op weg naar Utrecht. We stoppen in Kortrijk voor alweer een genoeglijke warme lunch in een aardig restaurant met de naam Botero, met uiteraard verschillende doeken van mollige types aan

de muur. Belgische militairen zijn in de stad op oefening, het geeft de stad net even een weer ander aanzien... en in een café aan het plein zie ik een fotocollage van de periode '14-'18...

We bezoeken de Onze-Lieve-Vrouwekerk en de Sint-Maartenskerk. De oorspronkelijke Sint-Maartenskerk dateert uit de 12e-eeuw. De kerk heeft veel interessante objecten, zoals een gepolychromeerd houten beeld van Sint-Maarten, een uitbundige 16^e-eeuwse Sacramentstoren. Een bronzen kruiswegstatie in 1996 vervaardigd door een Duitse priester Heinrich Bartoldus (1940). In de ontvangstruimte is het leven van Sint-Maarten in 1997 uitgebeeld in een reeks hedendaagse schilderijen van Filiep Serrus (1957). De toren heeft een beiaard van 49 klokken.

Na alweer een genoeglijk diner rijden we van Sint-Niklaas het laatste stukje naar huis. Vele indrukken en vele Bourgondische kilo's rijker arriveren we in de Oude Bisschopsstad. Het eindpunt van een onvergetelijke reis, waarvoor wij allen zeer veel dank verschuldigd zijn aan de reiscommissie en chauffeur Erik die ons weer veilig thuis bracht.

Niemand raakten we onderweg kwijt, wat zeker óók te danken is aan Wilbert van der Hulst, die voor elk onderdeel controlelijsten paraat had. En wat het weer betreft had de reiscommissie de wisselvalligheid telkens zo gepland dat de regen viel in de periodes dat we in de bus zaten.

Jos ten Berg (tekst en foto's)

(foto: Wilbert vd Hulst)